

NOTĂ ASUPRA A TREI TOPOARE PREISTORICE DESCOPERITE ÎN JUDEȚUL OLT

Iulia Răbîncă, Sabin Popovici***

Cuvinte cheie: Topor, stratigrafie, neolitic, șlefuire, unealtă

Keywords: Axe, stratigraphy, Neolithic, polishing, tool

Cercetările arheologice desfășurate de-a lungul timpului în județul Olt în siturile de referință ale neo-eneoliticului românesc au dus la descoperirea unui număr însemnat de artefacte, în special ceramice. Ceramica a fost descoperită în cantități mari în toate așezările preistorice și este socotită elementul principal în definirea unor culturi¹.

Alături de ceramică, șlefuirea pietrei este un meșteșug descoperit în neolitic și este propriu tuturor culturilor neo-eneoliticului. În județul Olt, teritoriu care se confundă cu valea Oltului Inferior, principal culoar de neolitizare a spațiului românesc, au fost descoperite în condiții stratigrafice considerate clare și publicate de-a lungul timpului o serie de unelte de piatră, caracteristice tuturor culturilor care au evoluat în spațiul menționat: Starčevo-Criș², Dudești³, Vădastra⁴, Boian, Sălcuța și Gumelnița⁵ (Harta 1).

Obiectul articolului nostru este prezentarea a trei topoare preistorice, probabil neo-eneolitice, din păcate descoperiri întâmplătoare, fără context stratigrafic clar. Primul dintre acestea a fost descoperit pe teritoriul comunei Grădinile, județul Olt, cunoscut sit al culturii Starčevo-Criș⁶, de către profesorul de istorie din comună, Ștefan Ion (Harta 2). Cel de-al doilea a fost la rândul lui rodul unei

* Muzeul Județean *Teohari Antonescu* Giurgiu, str. C-tin Dobrogeanu Gherea, nr. 3, e-mail: arheoarheo@gmail.com

** Muzeul Romanișului Caracal, str. Iancu Jianu, e-mail: sabinpopovici@yahoo.com

¹ Berciu 1939, 1–252; Berciu 1961, 1–584; Nica 1981, 27–39; Nica 1971, 5–33, Mateescu 1955, 447–455; Andreescu *et alii* 2011, 15–34.

² Nica 1981, Fig. 6.

³ Nica 1976a, Fig. 2; Nica, Zorzolui 1992, Fig. 1.

⁴ Nica 1971, Fig. 15.

⁵ Berciu 1961, 194–200; Berciu 1966, 119.

⁶ Nica 1981, 27–39.

descoperiri întâmplătoare, în apropierea comunei Dobrosloveni, jud. Olt, în punctul numit „La Fântâna lui Păun” (Harta 2). Descoperitorul, Lucian Glișcă, este militar angajat pe bază de contract la o unitate din Municipiul Caracal, U.M. 02628, pasionat de istorie și posesor autorizat de detector de metale. Cel de-al treilea topor a fost descoperit de către Aurel Baci, jandarm în cadrul Jandarmeriei Municipiului Caracal, la rândul lui pasionat de istorie, în prundișul Oltului, pe malul stâng al acestuia, în apropierea localității Uria, Comuna Sprâncenata, jud. Olt (Harta 2).

În ceea ce privește prima dintre piese, cea descoperită la Grădinile (Harta 2), pe criterii tipologice putem să o atribuim culturii Starčevo-Criș. Este un topor fără gaură de înmănușare, de culoare cenușiu închis, ușor albastrui, de dimensiuni medii, având lungimea de 12 cm și lățimea lamei de piatră de aproximativ 5 cm. Forma acestuia este trapezoidală, cu lama de formă ovală, ascuțită. Partea posterioară este plată, în timp ce partea din față este ușor ovală. După dimensiuni, considerăm că este un topor, însă ar putea fi interpretat ca fiind o teslă. Piesa este foarte bine păstrată (Pl. 1/1). Materialul din care a fost confecționat este bazaltul. Două piese asemănătoare au fost publicate de Marin Nica, prima dintre acestea fiind descoperită în așezarea de la Grădinile, jud. Olt⁷, iar cea de-a doua la Cârcea „La Hanuri”, jud. Dolj⁸. Analogii ale acestei piese le găsim și la Râmnicu Vâlcea⁹. Toporul a fost înregistrat în registrul general de inventar al Muzeului Romanășului la numărul 13329.

Cea de a doua piesă, descoperită la Dobrosloveni (Harta 2), este tot un topor fără gaură de înmănușare, de culoare gri deschis. Dimensiunile sale sunt: lungime: 19,5 cm, lățime: 5 cm, lama ascuțită, ușor curbată: 8 cm. Este lucrat din rocă dură prin șlefuire. Ambele părți, atât partea posterioară, cât și cea din față sunt rotunjite. Toporul a fost descoperit împreună cu câteva unelte de silex (Pl. 2). Din păcate, nu s-a descoperit și material ceramic. Din acest motiv putem să considerăm că toporul este neolitic, însă este dificil să-l încadrăm într-una dintre culturile specifice perioadei. Analogii pentru această piesă găsim la Dobrești, sat Toceni, punct „La Eleșteu”, jud. Dolj¹⁰ (Pl. 1/2). Piesa a fost înregistrată în registrul general de inventar al Muzeului Romanășului la numărul 13330.

Cel de-al treilea topor, descoperit la Uria, comuna Sprâncenata, jud. Olt (Harta 2), este masiv, cu gaură de înmănușare ca o perforație circulară, situată aproximativ la mijlocul piesei. Roca din care a fost confecționat este granitoidă, de culoare cenușie. Forma este triunghiulară, tăișul ascuțit, realizat prin tăierea

⁷ Nica 1981, Fig. 6/3.

⁸ Nica 1976b, Fig. 6/2.

⁹ Iosifaru, Fântâneau 2004, Fig. 4, 5, 8.

¹⁰ Iosifaru, Fântâneau 2004, Fig. 25.

oblică a ambelor suprafețe. Ceafa este rotundă, cu urme de folosire. Dimensiunile piesei sunt: lungime: 18 cm, lățime: 5 cm, grosime: 7,5 cm. Analogii pentru piesa noastră se pot găsi la Olanu, sat Olanu, jud. Vâlcea și la Potcoava, com. Potcoava, jud. Olt¹¹. În ceea ce privește încadrarea culturală a piesei noastre nu putem afirma prea multe lucruri. Pe criterii strict tipologice considerăm că este o unealtă neolitică, fără a putea preciza în ce cultură s-ar putea încadra. Nu excludem o posibilă încadrare a sa în epoca bronzului. Toporul a fost înregistrat în registrul general de inventar al Muzeului Romanișului la numărul 13331 (Pl. 1/3).

În general vorbind, unelte de piatră șlefuită nu sunt foarte numeroase din punct de vedere tipologic în neo-eneolitic, având practic, cu mici diferențe, aceeași tipologie, modalitate de confecționare și mod de folosire de-a lungul întregii perioade menționate. De asemenea, amintim faptul că, în lipsa materialului ceramic, numai pe aceste criterii este foarte dificil de încadrat cultural o unealtă de piatră fie șlefuită, fie cioplită.

În concluzie, materialul de față atrage atenția încă o dată asupra multitudinii de artefacte descoperite în Oltenia. De asemenea, având în vedere faptul că pe teritoriul Olteniei a fost descoperit foarte mult utilaj litic, din păcate publicat sumar, și în cadrul unor studii unde nu acesta este obiectul principal¹², este necesară alcătuirea unor lucrări de sinteză în ceea ce privește acest tip de unelte din zona amintită, lucrări în care să fie prezentate atât sub aspect tipologic, cât și cultural evoluția uneltelor de piatră șlefuită din această zonă.

BIBLIOGRAFIE

- Andreescu *et alii* 2011,
R.-R. Andreescu, K. Moldoveanu, S. Popovici, *Neo-eneoliticul în județul Olt. Stadiul cercetărilor arheologice*, Muzeul Oltului, I, Craiova, 15–34.
- Berciu 1939,
D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, în AO, XVIII (101–103), 37–49.
- Berciu 1961,
D. Berciu, *Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina noilor cercetări*, București, 1961.
- Berciu 1966,
D. Berciu, *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre*, București, 1966.

¹¹ Iosifaru, Fântâneau 2004, Fig. 14, 15.

¹² Nica 1981, Fig. 6; Nica 1976a, Fig. 2; Nica, Zorzolui 1992, Fig. 1; Nica 1971, Fig. 15; Berciu 1961, 194–200; Berciu 1966, 11.

Iosifaru, Fântâneau 2004,

M. Iosifaru, C. Fântâneau, *Expoziția Neoliticul Olteniei. Catalog*, Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu Vâlcea”, martie 2004.

Mateescu 1955,

C. Mateescu, *Săpături de salvare și cercetări arheologice la Vădastra și în împrejurimi*, în SCIV, VI, 3–4, 1955, 447–455.

Nica 1971,

M. Nica, *Evoluția culturii Vădastra pe baza descoperirilor de la Hotărani-Fărcașele (jud. Olt)*, în *Historica*, II, 5–33.

Nica 1976a,

M. Nica, *La culture de Dudești en Olténie*, în *Dacia* (N.S.), XX, 97–103.

Nica 1976b,

M. Nica, *Cârcea, cea mai veche așezare neolitică de la sud de Carpați*, în SCIV(A), 27, 4, 1976, 435–454.

Nica 1981,

M. Nica, *Grădinile, o nouă așezare a neoliticului timpuriu în SE Olteniei*, în AO (S.N.), 1, 27–39.

Nica, Zorzoliu 1992,

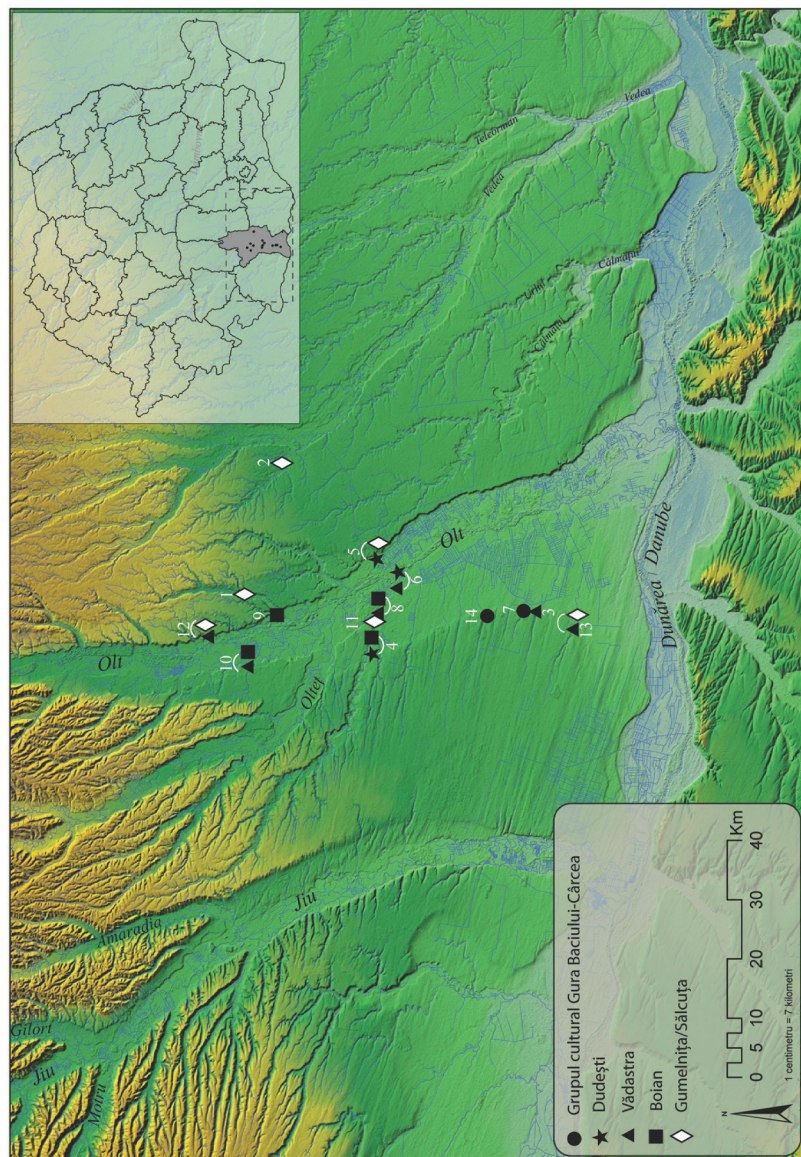
M. Nica, T. Zorzoliu, *Câteva date despre așezarea neolitică de tip Dudești de la Drăgănești-Olt*, în AO (S.N.), 7, 5–18.

ON THREE PREHISTORIC AXES FOUND OUT IN OLT COUNTY

Abstract

Archaeological research carried out over time in the reference sites of the Neo-Eneolithic in Olt County has led to the discovery, along with an impressive amount of pottery, and an appreciable number of polished stone tools.

Unfortunately, their publication was summarized in studies where they were not the main object. The subject of our article is the presentation of three prehistoric axes, probably Neo-Eneolithic, unfortunately, accidental discoveries, without a clear stratigraphic context. From this point of view, we propose the composition of some synthesis works regarding the polished stone tools from Oltenia, works in which to be presented both from a typological and cultural aspect the evolution of the polished stone tools from the mentioned space.

Harta 1. Harta situ-
rilor neo-eneolitice din
județul Olt: 1 - Brebeni;
2 - Crâmpoia; 3 - Cruș-
ovu; 4 - Dobrosloveni;
5 - Drăgănești-Olt;
6 - Fărcașele; 7 - Gră-
dinile; 8 - Hotărani;
9 - Ipotești; 10 - Pia-
tra-Olt; 11 - Reșca; 12
- Slatina; 13 - Vădas-
tra; 14 - Vlădila (hartă
realizată de Mihai Flo-
rea - MNIR). / Map 1.
Neo-Eneolithic sites in
Olt County: 1 - Brebeni;
2 - Crâmpoia; 3 - Cruș-
ovu; 4 - Dobrosloveni;
5 - Drăgănești-Olt; 6 -
Fărcașele; 7 - Grădinile;
8 - Hotărani; 9 - Ipotești;
10 - Piatra-Olt; 11
- Reșca; 12 - Slatina; 13
- Vădăstra; 14 - Vlădila
(a map made by Mihai
Florea - NHMR).

Harta 2. Valea Oltului Inferior: localitățile unde au fost descoperite topoarele.
/ Map 2. Inferior valley of the Olt: localities where axes were found.

Pl. 1. Unelte de piatră (topoare): 1. Grădinile; 2. Dobrosloveni; 3. Uria. / Stone tools (axes) 1. Grădinile; 2. Dobrosloveni; 3. Uria.

Pl. 2. Dobrosloveni – „La Fântâna lui Păun”: 1-12 – Unelte de silex.
/ Dobrosloveni – „La Fântâna lui Păun”: 1-12, Silex tools.